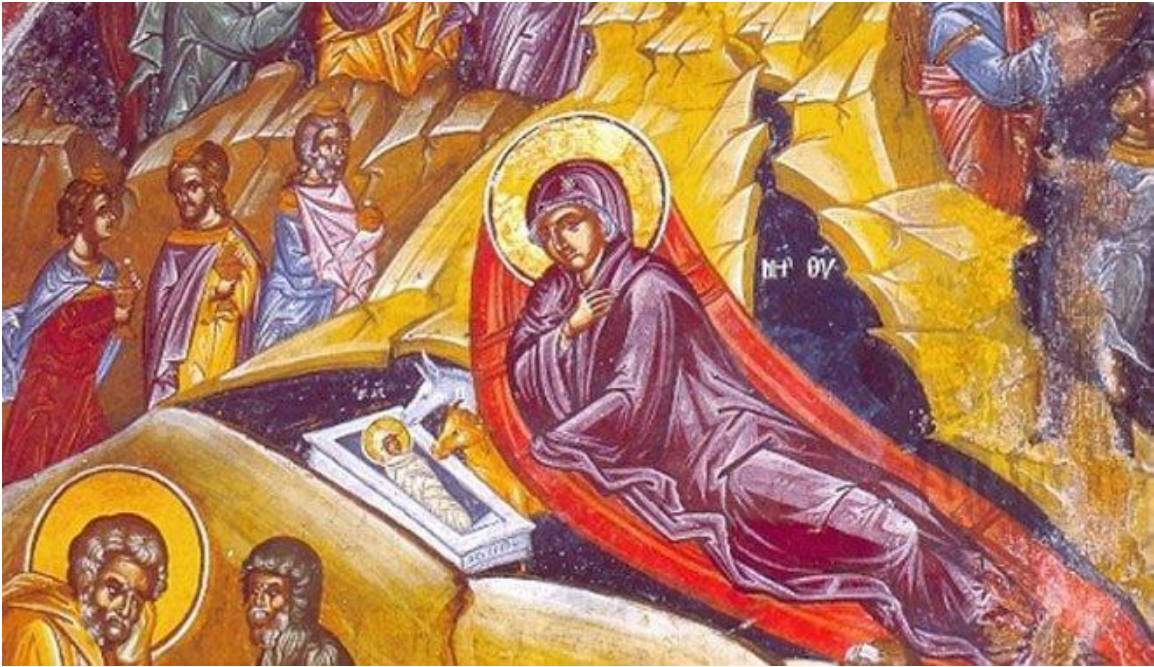

Μία αλλιώτικη πορεία προς τα Χριστούγεννα.

π. Γεώργιος Β. Δημητρόπουλος, υπ. ΜΑ Θεολογίας.

Πορευόμαστε προς τα Χριστούγεννα με μια διαφορετική πραγματικότητα, τη στιγμή που αυξάνονται δραματικά οι αριθμοί των θετικών κρουσμάτων, που νοσούν από τον κορωνοϊό, με αποτέλεσμα να αυξάνεται και ο κύκλος των περιορισμών με άδηλο μέλλον. Ταυτόχρονα δημιουργείται μία συγκρατημένη αισιοδοξία, λόγω τού περιβόητου ερχομού, που ευαγγελίζεται το εμβόλιο για την ανθρωπότητα.

Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικές αντιδράσεις από μία ικανή μερίδα ανθρώπων σε όλη την Ευρώπη, που δεν συμφωνούν με τα αυστηρά περιοριστικά μέτρα (lockdown), σε συνδυασμό με το γεγονός της μεγάλης διάδοσης των συνωμοσιολογικών θεωριών. Δυστυχώς, όλος ο κόσμος παγκοσμίως βρίσκεται σε μία περιδίνηση γύρω από τα κοινωνικά θέματα (υγειονομικά, οικονομικά, ψυχολογικά). Φαίνεται πως η ζωή και η υγεία τού ανθρώπου, έχει καταντήσει αντικείμενο διεθνών οικονομικών συμφερόντων και συγκρούσεων. Βλέπουμε συνοχή εθνών εν απορία. Μέσα σε αυτό το οδυνηρό κλίμα της επιδημίας, επικρατεί στους ανθρώπους μία σύγχυση σε συνδυασμό με την εύθραυστη ψυχολογική κατάσταση. Ακόμα, παρατηρείται μία επιεικώς περιφρόνηση των ιερών θεσμών, με αποτέλεσμα να υφέρπει ένας έντονος

εφελκυσμός μεταξύ της πίστης και της Επιστήμης, που, στην πραγματικότητα, δεν υφίσταται στην Ορθόδοξη Παράδοση[1]. Με πρόσχημα, όμως, τη μετάδοση του ιού δημιουργείται, σ' ένα βαθμό, η αποξένωση (αποκλεισμός) των ανθρώπων και η αλλοίωση των διαπροσωπικών σχέσεων, υπονομεύοντας, βέβαια, την ελευθερία τού ανθρώπου και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ωστόσο, οι θάνατοι δεν είναι αριθμοί, αλλ' αγαπημένα μας πρόσωπα.

«Τι ειρωνεία! Ο άνθρωπος, ο αλαζών, να πέφτει κάτω νεκρός από ένα αθέατο θηρίο, που λέγεται ιός»[2], έλεγε πριν από χρόνια ένας φωτισμένος ιεροκήρυκας. Νομίσαμε ότι μπορούμε να ζήσουμε χωρίς τον Χριστό, αλλ' Εκείνος μας διαβεβαιώνει με σαφήνεια: «χωρίς εμού ού δύνασθε ποιείν ουδέν»[3]. Σε αυτήν τη συνάφεια, η επιστολή προς Διόγνητον των πρώτων χριστιανικών χρόνων, μας διδάσκει πως «οι Χριστιανοί απέχουν από την πολυπραγμοσύνη και την ανθρώπινη αλαζονεία. Δεν διδάσκονται το μυστήριο της θεοσέβειας και της πίστης από κάποιον άνθρωπο, αφού οι Χριστιανοί δεν ξεχωρίζουν από τους άλλους ανθρώπους στη γλώσσα ή στις συνήθειες. Ούτε κατοικούν σε δικές τους ξεχωριστές πόλεις, ούτε ζουν με «περίεργο» τρόπο. Αλλά, κατοικούν σε πόλεις, όπως συνέπεσε ο καθένας και διαβιούν με

τις τοπικές συνήθειες, συγχρόνως όμως γίνεται φανερή η θαυμαστή και αξιοπρόσεκτη συμπεριφορά τους. Ζουν ο καθένας στη δική του πατρίδα, αλλά ως πάροικοι. Μετέχουν σε όλα τα κοινά ως πολίτες και υπομένουν τα πάντα, όμως σαν να ήσαν ξένοι. Η ξενιτειά είναι πατρίδα τους και η πατρίδα τους ξενιτειά. Είναι γήινοι άνθρωποι, αλλά δεν ζούν με ζωώδη τρόπο. Διαβιούν στη γη αλλά έχουν το πολίτευμα στον ουρανό[4]. Υπακούουν στους κρατικούς νόμους, αλλά με τον τρόπο τους ξεπερνούν τούς νόμους. Αγαπούν τούς πάντες, έστω κι αν διώκονται από όλους. Αγνοούνται και κατακρίνονται, φονεύονται αλλά «ζωοποιούνται». Γίνονται φτωχοί από πεποίθηση και «πλουτίζουν» τούς άλλους. Περιφρονούνται από τους ανθρώπους, αλλά γίνεται δόξα γι' αυτούς η περιφρόνηση. Συκοφαντούνται αλλά δικαιώνονται. Χλευάζονται κι αυτοί ευλογούν, υβρίζονται και τιμούν. Ενώ κάνουν το καλό τιμωρούνται ως κακοί· χαίρονται όμως γιατί έτσι αποκτούν την «εν Χριστώ» ζωή. Ό,τι είναι για το σώμα η ψυχή, είναι και για τον κόσμο οι Χριστιανοί. Και οι Χριστιανοί κατοικούν στον κόσμο, αλλά δεν είναι του κόσμου[5]. Η αθάνατη ψυχή κατοικεί μέσα στο θνητό σώμα και οι χριστιανοί κατοικούν στη φθαρτή κτίση αναμένοντας την ουράνια αφθαρσία».

Εντός, λοιπόν, αυτού του ζοφερού πλαισίου της επιδημίας και της κοινωνικής σύγχυσης, ο χριστιανός ελπίζει στη Πρόνοια του Θεού. Άλλωστε, ο νόμος του Θεού καθορίζει τη φυσική και υγιή εξέλιξη των πραγμάτων. Όλα γίνονται υπό την πρόνοια του Θεού, έστω κι αν είναι αντίθετα με το θέλημά Του, το λεγόμενο «κατά παραχώρηση θέλημα». Πάντα έχει ένα σκοπό ο Κύριος που επιτρέπει κάτι, και ο σκοπός του Θεού είναι η τελική πραγμάτωση τού θελήματός Του, δηλαδή η σωτηρία όλων των ανθρώπων. Πιστεύουμε, λοιπόν, στη Θεία πρόνοια, αλλά ταυτόχρονα εμπιστευόμαστε και τους ιατρούς, οι οποίοι καθημερινά θυσιάζουν όλο τον εαυτό τους με τούς κινδύνους που υφίστανται, ώστε να ανταποκριθούν στις δύσκολες συνθήκες τής επιδημίας. Άλλωστε, «η Εκκλησία πάντοτε καλλιεργεί την οδό της ισορροπίας. Από τη μία εξαντλεί ό,τι μπορεί να κάνει ο άνθρωπος και, από την άλλη, ζητάει την βοήθεια τού Θεού. Ο γιατρός νοσηλεύει και ο Θεός θεραπεύει, όπως έλεγαν και οι παλιοί»[6]. Σύμφωνα με τους αγίους Πατέρες – τονίζει ο Γάλλος καθηγητής Θεολογίας Ζάν Κλώντ Λαρσέ – πρέπει να αποδεχτούμε την

Ιατρική επιστήμη[7], ακόμη κι αν αυτή είναι κοσμική γνώση, μόνο που πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι είναι ο Θεός ο οποίος δημιουργώντας τον κόσμο, μας έδωσε τα φάρμακα μέσω των φυτών, αλλά και την διάνοια των ανθρώπων, οι οποίοι εφεύραν επιπλέον φάρμακα απ' αυτά που μας προσφέρει η φύση. Είναι ο Θεός που χάρισε την διάνοια στους ιατρούς, είναι Αυτός ο δημιουργός της θεραπείας, είναι ο Θεός που θεραπεύει διαμέσου της Ιατρικής και των ιατρών. Επομένως, πρέπει να κατανοήσουμε και να βιώσουμε από χριστιανικής επόψεως τις προσωπικές μας νόσους, πνευματικές, ψυχολογικές και σωματικές. Πως τα νοσήματα, τα οποία είναι αποτέλεσμα του προπατορικού αμαρτήματος, μπορούν με χριστιανικό τρόπο να τα ζήσουμε πνευματικά με την Χάρη του Χριστού και να γίνουν για εμάς κάτι ωφέλιμο πνευματικό[8]. Ο Θεός δεν είναι αίτιος τού πόνου, ούτε θέλει οι άνθρωποι να πονάνε. Επίσης, ο πόνος δεν είναι η τιμωρία με την οποία ο Θεός τιμωρεί τον άνθρωπο για την αμαρτία του. Αλλά, η αυτονόμηση του ανθρώπου από τον Θεό, δηλαδή η αμαρτία είναι η αρχή της φθοράς, τού πόνου και τού θανάτου. Ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής, τονίζει ότι ο Θεός έπλασε το σώμα, αλλά όχι την ασθένεια[9]. Ο Θεός δεν στέλνει τα κακά στον κόσμο, αλλά είναι απόρροια της κακής προαίρεσης του ανθρώπου: «ούκ έστιν αίτιος των κακών ο Θεός»[10], λέει ο Μ. Βασίλειος. Ωστόσο, παρόλο την αμαρτωλότητα του ανθρώπου, ο Θεός με την αγαθότητά Του δίνει τρόπους, ώστε να αξιοποιήσουμε πνευματικά τούς πειρασμούς και όλα τα κακά, που συμβαίνουν στη ζωή μας, για να ωφεληθούμε στο τέλος, αφού ο Θεός θέλει την σωτηρία του ανθρώπου[11].

Όσο πληγωμένη είναι η ανθρωπότητα από την παρουσία της αμαρτίας, τόσο η παρουσία τού Χριστού θα προξενεί βαθύτατο πόνο. Εξάλλου, η Π. Διαθήκη μας υπενθυμίζει, ποιός μπορεί να αντέξει την οργή του Θεού σε ημέρες θλίψεως; Βέβαια, πρέπει να επισημάνουμε πως, ως «οργή Θεού»[12] στη θεολογία εκλαμβάνεται η εγκατάλειψη Θεού, η απουσία τής Θείας χάριτος από τη ζωή μας. Καθώς, σύμφωνα με τον Ψαλμωδό: «πάντες εξέκλιναν, άμα ηχρειώθησαν· ουκ έστι ποιών χρηστότητα»[13]. Ταυτόχρονα, όμως, η αγία Γραφή μας παρηγορεί: «Αλλά, Χριστός Κύριος τοις υπομένουσιν αυτόν εν ημέρα θλίψεως»[14]. Παρόλη την ανθρώπινη εξαχρείωση, ο σκοπός τού Θεού, είναι η επιστροφή τού ανθρώπου, αφού η αγάπη του Θεού υπερνικά

την οργή Του[15]. Άρα, να έχουμε ελπίδα, γιατί ο Χριστός μετατρέπει την θλίψη σε χαρά.

Αναζητούμε τον Χριστό μέσα στο χάος της κοινωνικής σύγχυσης και της πνευματικής ραθυμίας: «ψάχνουμε για μια διέξοδο γυρεύοντας μια αλλιώς-τική ζωή...»[16]. «Εγώ σε ψάχνω (Χριστέ) για να έχω μία αιτία για να ζώ», όπως λέει και το λαϊκό άσμα· να έχω νόημα ζωής. Εξίσταμαι[17]: βγαίνω έξω από τον εαυτό μου (χάνω τα λογικά μου) και αναζητώ το Συ τού Θεού με την προσευχή. Για να αποκτήσει ο άνθρωπος πνεύμα ανδρείας στους πειρασμούς, χρειάζεται συνεχώς να προσεύχεται, ώστε να αισθάνεται την παρουσία του Θεού κοντά του. Έτσι, ο πιστός άνθρωπος τα βλέπει όλα με θεανθρώπινο μάτι. Με την εσωτερική νοερή αίσθηση της καρδιάς, που βλέπει με τα πνευματικά μάτια. Ο άνθρωπος με τον Θεό βλέπει με διαφορετικό μάτι, πνευματικό, την αρρώστια, τον πόνο και όλες τις δοκιμασίες τις εκμεταλλεύεται θετικά. Τις εκλαμβάνει ως ευκαιρίες προσέγγισης του Θεού και της αγάπης Του, ως ευκαιρία μετανοίας και θερμής προσευχής. Καλλιεργώντας, λοιπόν, ο άνθρωπος τις θεοσύστατες εντολές, ωριμάζει πνευματικά και δέχεται την Χάρη του Θεού. Αναπτύσσοντας παράλληλα υψηλό αίσθημα της αγιότητας, αφού, ως γνωστό, οι δοκιμασίες και οι πειρασμοί, ωριμάζουν πνευματικά τον άνθρωπο. Μεταμορφώνοντας τον εαυτό του σε παράδεισο, όπου αντανakλάται η αγιότητα προς τον κόσμο (Κτίση). Γι' αυτό οι Άγιοι καθίστανται μία πύρινη φλόγα προσευχής υπέρ όλης της Εκκλησίας.

Ο πνευματικός άνθρωπος όλα τα θεωρεί αποτελέσματα της προσευχής του, αφού συνεχώς ζητεί να «λευκανθεί» η ψυχή του από τον Θεό. Όπως ακριβώς ζητούσε με πόθο ψυχής ο προφητάναξ Δαβίδ: «ραντιείς με ύσώπω, καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνείς με, καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι»[18]. «Αν όμως ο άνθρωπος αντιμετωπίζει τις δοκιμασίες με κοσμικό τρόπο, βασανίζεται και στενοχωριέται. Δεν έρχονται τα θέματα της ζωής του όπως θέλει και δεν βρίσκει ανάπαυση. Όμως, στις θλίψεις ο Θεός δίνει την αληθινή παρηγοριά. Οι πνευματικοί άνθρωποι αντιμετωπίζουν τις δοκιμασίες με τον Χριστό, δεν απογοητεύονται και δεν έχουν δικές τους θλίψεις. Ζητούν ταπεινά το έλεος του Θεού και έχει νόημα η ζωή τους. Μπορεί να έχουν πίκρες, αλλά παράλληλα «μαζεύουν» και την αγάπη του Θεού. Επομένως, όταν στις

δοκιμασίες υπάρχει πνευματική αντιμετώπιση, τότε δεν υπάρχει θλίψη και στενοχώρια. Γιατί, όταν ο άνθρωπος τοποθετηθεί πνευματικά, όλα αλλάζουν και μεταμορφώνονται με τον Χριστό. Όταν ακουμπήσει ο πόνος και η θλίψη στον γλυκό Ιησού, όλα μεταβάλλονται σε μέλι και Χάρη Θεού»[\[19\]](#), αναφέρει από την εν Θεώ εμπειρία του ο άγιος Παΐσιος.

Με λίγα λόγια, να δούμε αυτό τον πειρασμό υπό το πνευματικό πρίσμα της ορθόδοξης χριστιανικής πίστης, αφού «πολλαί αι θλίψεις των δικαίων», προειδοποιεί η Αγία Γραφή. Κι όμως, οι περισσότεροι άνθρωποι κλονίζονται στη πίστη τους προς τον Θεό. Σκανδαλίζονται και γογγύζουν οι χριστιανοί για τις θλίψεις και τα βάσανα της ζωής. Γι' αυτό, ας αλλάξουμε στάση ζωής, διότι «ουδείς απείραστος επάνω στη γή»[\[20\]](#), κι όταν μας κυκλώνουν οι θλίψεις, οι αδικίες και οι δυνατοί πειρασμοί κατά παραχώρηση Θεού, που οπωσδήποτε θα έλθουν[\[21\]](#), να μην λυγίζουμε και να μην ολιγοπιστούμε, εφόσον Εκείνος με την πανσοφία Του ενεργεί και επιτρέπει τα πάντα προς το αιώνιο συμφέρον της ψυχής μας[\[22\]](#). Χρειάζεται, λοιπόν, μία ενδοσκόπηση στο βάθος του «είναι» μας. Αυτό που συνήθως χάνει ο άνθρωπος μεγαλώνοντας είναι η πίστη. Αυτό είναι σημαντικό, διότι, αρχίζει καλώς με πίστη, αλλά μετά αναπτύσσονται άλλες αντίρροπες δυνάμεις, ο ορθολογισμός, η φιλαυτία, ο εγωισμός κ.ά. Γι' αυτό, ακριβώς, χρειάζεται κατάλληλο έδαφος[\[23\]](#), προκειμένου να αναπτυχθεί η πίστη. Η δύναμη και η ενέργεια τού Χριστού, είναι προβάλλουσα και όχι επιβάλλουσα. Συνεπώς, όποιος θέλει παίρνει αυτή την αγιαστική δύναμη του Θεού, ελεύθερα με την πίστη του. Καθότι, ο Χριστός είναι η δύναμη[\[24\]](#), που εξέρχεται και θεραπεύει όλους, αλλ' όμως έγκειται στη πίστη τού κάθε ανθρώπου, δηλαδή στην αποδοχή αυτής της σωστικής ενέργειας και Χάρης. Αυτή η δύναμη του Θεού, «μερίζεται αμερίστως», δηλαδή διαμοιράζεται, αλλά ποτέ δεν εξαντλείται. Εμείς την δύναμη του Αγίου Πνεύματος την πήραμε μέσα μας ως καρπό κατά την βάπτισή μας, κατά την φοβερή ώρα της πνευματικής μας αναγέννησης. Έτσι, το βαθύτερο βίωμα κάθε πιστού μέλους της Εκκλησίας, είναι η καρδιακή και ουσιαστική συμμετοχή «κατά το μέτρο»[\[25\]](#) της δύναμης, της χωρητικότητας, της διάθεσης και της αγωνιστικότητας του, στην εμπειρία της Εκκλησίας[\[26\]](#).

Για να χρησιμοποιήσουμε μία επίκαιρη φράση των ημερών μας, να ιχνηλατήσουμε [\[27\]](#) τα βήματα των Αγίων, οι οποίοι μας παραδειγματίζουν με την αγία ζωή τους. Με αγαθή διάθεση να αξιοποιήσουμε αυτήν τη δοκιμασία ως ευκαιρία καλλιέργειας της αγάπης προς τον συνάνθρωπο. Επομένως χρειάζεται, έστω την ύστατη ώρα, να πούμε ένα «δόξα σοι ο Θεός», γιατί το είχαμε ξεχάσει ή είχαμε αδιαφορήσει στην περίοδο της ευδαιμονίας. Της απνευμάτιστης ζωής μας. Γιατί ζούσαμε στην «μακαριότητά» μας χωρίς Θεό. Ξεχάσαμε ή περιφρονήσαμε την ευλογημένη παρουσία του Θεού όταν κυλούσαν όλα ομαλά στη ζωή μας. Εξάλλου, μέσω της αυτομεμψίας, λένε οι άγιοι Πατέρες, μάς αποκαλύπτεται ο Θεός. Επίσης, τον καιρό τού πειρασμού αποκαλύπτεται η ποιότητα της πνευματικής μας ζωής. Η ποιότητα της καρδιάς μας. Αυτό που μας φαίνεται καταστροφικό, μπορεί στο τέλος να έχει μεγάλη πνευματική ωφέλεια, εάν αξιοποιήσουμε πνευματικά την δοκιμασία. Έτσι, θα λέγαμε, έρχονται οι Άγιοι να ξυπνήσουν την «υπνώτουσα» ψυχή μας και τον σκοτισμένο μας νού. Καθώς οι Άγιοι γνωρίζουν καλά πως υπακοή στην Εκκλησία, σημαίνει υπακοή στον Χριστό. Υπακοή σημαίνει ταπείνωση. Αλλιώς, μιλούμε για πίστη προτεσταντικού τύπου. Καθόσον, στην Ορθόδοξη Εκκλησία, δεν υφίσταται κανείς αυτονομισμός, αλλά η κενωτική αγάπη με την εκκοπή τού ιδίου θελήματος, διαμέσου της υπακοής. Δηλαδή, ταυτίζεται με την έννοια του ανθρώπινου προσώπου, η οποία είναι υπαρξιακή και πραγματοποιείται μέσω της ελευθερίας και της αγαπητικής σχεσιακότητας [\[28\]](#). Όπως, χαρακτηριστικά, λέει ο αγιασμένος Γέροντας Εφραίμ ο Φιλοθεΐτης: «ο Θεός είναι Αγάπη και ο ύμνος του Παραδείσου είναι η αγάπη. Η αγάπη όπως την δίδαξε ο Κύριος είναι έκφραση της θυσίας και όχι παραποιημένη από τους ανθρώπους. Είναι καρπός της καρδιάς και προσφορά της (καλής) προαίρεσης. «Ο μένων εν τη αγάπη, εν τω Θεώ μένει και ο Θεός εν αυτώ», βροντοφωνάζει ο απόστολος της αγάπης, Ιωάννης ο Ευαγγελιστής. Άρα, η αγάπη είναι το κλειδί, που ανοίγει όλες τις πόρτες της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Είναι το φάρμακο, που γιατρεύει όλες τις ψυχοσωματικές αρρώστιες τού ανθρώπου. Διότι, η αγάπη είναι το δόσιμο και το “άπλωμα” της καρδιάς».

Οι Άγιοι αναπαύουν τους ανθρώπους, τούς δίνουν παρηγοριά και ελπίδα, απόρροια της Θείας χάριτος. Ο άγιος Ιάκωβος Τσαλίκης, διατυπώνει

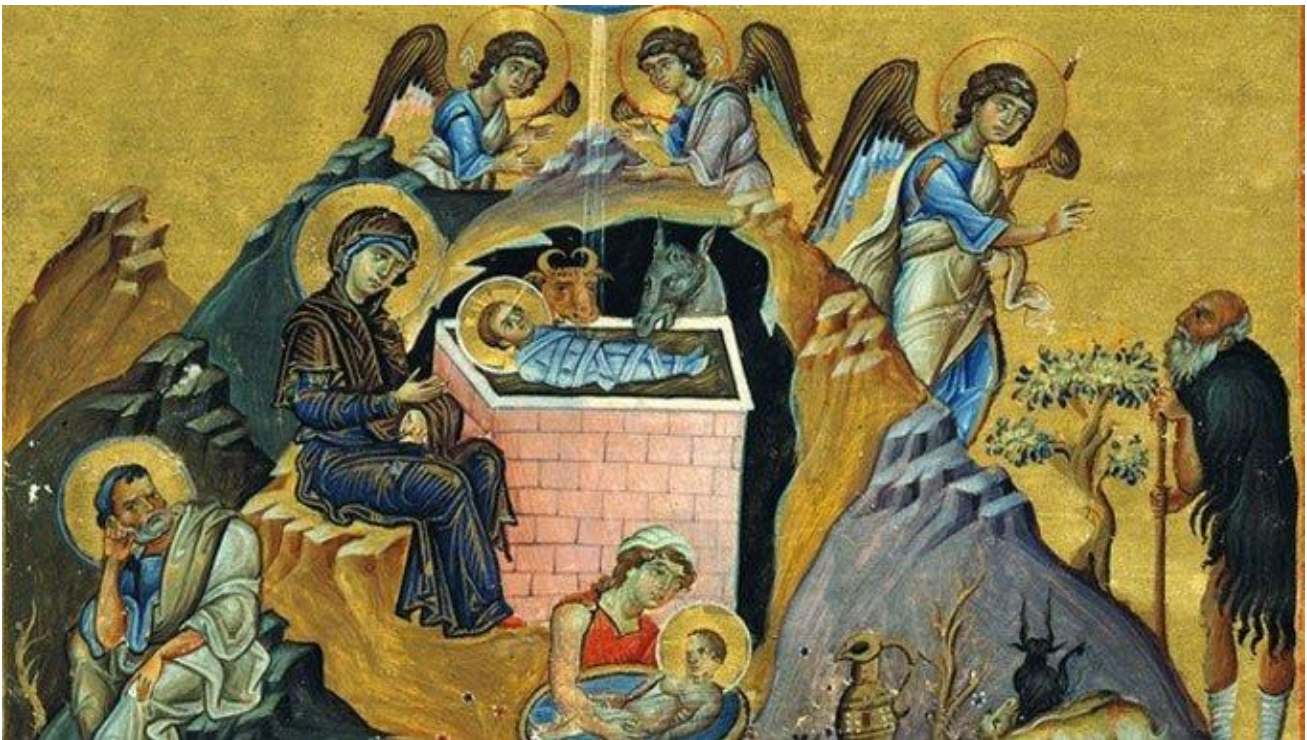
«εν απλότητι καρδίας» την εμπειρία του από τις σωματικές του ασθένειες: «Ή από τις αμαρτίες μου τώρα, ή από την καλοσύνη του ο Θεός με δοκιμάζει, αλλά λέγω “είη το όνομα Κυρίου ευλογημένο”. Δεν απελπίζομαι και λέγω “δόξα τω Θεώ”. Τουλάχιστον, να είμαστε κοντά στον Θεό και να μας βρεί ο Θεός όπως θέλει. Ποτέ δεν με αδίκησε ο Θεός. Εκείνος έχυσε το Πανάγιό Του αίμα επάνω στον Σταυρό. Εγώ, δόξα τω Θεώ, πάω σε κανέναν γιατρό, παίρνω και κανένα φάρμακο... Εκείνος τι υπέμεινε για εμάς; Και οι Άγιοί μας τόσα πάθανε! Ο Θεός δοκιμάζει. Η στεναχώρια είναι η πιο μεγάλη αρρώστια, να την διώχνετε. Στην Εκκλησία βρίσκουμε την υγεία, την παρηγοριά, την ελπίδα και την σωτηρία της ψυχής μας»[\[29\]](#). Ο χριστιανός πορεύεται με πίστη και αισιοδοξία στις δοκιμασίες, σύμφωνα με το ψαλμικό: «Εάν γαρ και πορευθώ εν μέσω σκιάς θανάτου, ού φοβηθήσομαι κακά, ότι σύ μετ' εμού εί Κύριε»[\[30\]](#). Είμαστε υπό την σκέπη του Θεού, επομένως τι να φοβηθούμε. Ωστόσο, όπως εύστοχα τονίζει ο S. Kierkegaard: Υπάρχουν ορισμένες κατάστασεις, όπως ο πόνος, ο κίνδυνος ή ο θάνατος, που απομυθοποιούν, ξεγυμνώνουν τον άνθρωπο, κάνοντάς τον «άλλον» άνθρωπο[\[31\]](#).

Ο άνθρωπος που τοποθετείται με πνευματικό τρόπο απέναντι στις δοκιμασίες, είτε τον επαινούν είτε τον αδικούν, χαίρεται και όλα τα αντιμετωπίζει με ταπείνωση και υπομονή. Σε αυτή την περίπτωση, ο Θεός δίνει την ευλογία Του, ώσπου να φθάσει ο άνθρωπος να μην «χωράει» και να μην αντέχει την καλοσύνη του Θεού στην ψυχή του. Προχωρώντας στη πνευματική ζωή ο άνθρωπος, θα βλέπει την αγάπη του Θεού σε μεγαλύτερο βαθμό και θα «λιώνει» από την αγάπη Του[\[32\]](#). Κατά τον Γέροντα Ιωσήφ τον Βατοπαιδινό, «ο Θεός δεν έχει αγάπη, αλλά είναι αγάπη. Η αγάπη είναι η ολοκλήρωση της προσωπικότητας μας, δεν είναι αρετή. Είναι αυτό, τούτο το πρόσωπο τού Χριστού. Δεν υφίσταται το πρόσωπο χωρίς αγάπη. Είναι στοιχείο οντολογικό». Γι' αυτό και ο αββάς Ισαάκ ο Σύρος, ταυτίζει την απόκτηση της θείας Χάριτος, με την αγάπη στον Θεό και στις θλίψεις. Στην τήρηση των ευαγγελικών εντολών, τον πνευματικό αγώνα και την πίστη στη Θεία πρόνοια. Είναι ανάγκη να καταλάβει ο άνθρωπος τα μυστικά της πνευματικής ζωής και τον μυστικό τρόπο, που εργάζεται ο Θεός την σωτηρία του. Τότε παύει να στενοχωρείται για οτιδήποτε του συμβαίνει, διότι δέχεται τις πίκρες ως φάρμακο που τού δίνει ο Θεός, για την υγεία της ψυχής του[\[33\]](#). Εξάλλου,

η υγεία της ψυχής (πνευματική υγεία), στην Ορθόδοξη θεολογία, θεωρείται ως το θεμέλιο της οντολογίας της ανθρώπινης φύσης.

Εφόσον ο Χριστός ήρθε για να μας δώσει, όχι μόνο πνευματική υγεία, αλλά και ψυχοσωματική, επομένως, βάζει εμπρός μας, πως είναι αυτή η υγεία. Και η υγεία είναι όταν πράγματι όλη η ύπαρξή μας, έχει ως κέντρο της αγάπης και του ενδιαφέροντός της, τον Χριστό. Έτσι, μετέπειτα, διαμέσου του Χριστού, αγαπούμε και όλους τους ανθρώπους ανεξαιρέτως και όλα όσα είναι γύρω μας. Είναι ανάγκη λοιπόν η προσευχή, γιατί η προσευχή είναι η φυσική κατάσταση του ανθρώπου. Να ελπίζουμε επί Κύριον και να στρεφόμαστε προς Αυτόν ταπεινά. Και όταν υπάρχει ταπείνωση, έρχεται η Χάρης και το έλεος του Θεού στη ζωή του ανθρώπου. Ο αγιασμένος Σέρβος ασκητής π. Θαδδαίος, διδάσκει: «Εάν εμείς οι ίδιοι δεν διδαχθούμε την ταπείνωση, ο Θεός δεν θα σταματήσει να μας ταπεινώνει»[\[34\]](#). Να πορευόμαστε λοιπόν με πίστη και μετάνοια, ώστε να ελκύσουμε την αγάπη του Θεού, γιατί το έλεος του Θεού είναι η ανταπόκριση στη μετάνοια του ανθρώπου. Έτσι, όταν πραγματικά ταπεινωθούμε και ζητήσουμε την Θεία βοήθεια, τότε σίγουρα ο Θεός δεν θα μας εγκαταλείψει[\[35\]](#).

Δεν πρέπει να ξεχνούμε πως, ο απώτερος σκοπός της ζωής μας, είναι η πνευματική μας τελείωση. Αφού, ως γνωστό, κατά τους αγίους Πατέρες το αληθινό και τέλειο αγαθό είναι ο Θεός. Γιατί, όχι μόνο δεν μπορεί να μεταβληθεί, όπως τα κοσμικά αγαθά, αλλά, επιπλέον, κάνει αγαθούς αυτούς που το κατέχουν[36]. Επομένως, ο Θεός είναι το ύψιστο αγαθό, από το οποίο πηγάζουν όλα τα αγαθά, ουράνια και επίγεια[37]. Ο Ινδός φιλόσοφος και νομπελίστας Ταγκόρ, γράφει: «Μη λές πως κάθε ελπίδα έχει χαθεί· ότι από συνήθεια στέλνει ο ήλιος φώς· γεννήθηκε απόψε ένα παιδί, ελπίζει ακόμα στους ανθρώπους ο Θεός». Ο ερχομός τού Χριστού στον κόσμο και η βασιλεία Του, δεν σχετίζεται με την εγκόσμια δόξα και νοοτροπία. Αλλά, αποτελεί αγία ζωή, τρόπο συμπεριφοράς και κατάσταση αγία. Η βασιλεία τού Χριστού μέσα στην Ιστορία, είναι βασιλεία αγάπης και ταπείνωσης. Συνεπώς, το θαύμα της γέννησης του Θεανθρώπου βιώνεται εν σιγή. Το οποιοδήποτε θαύμα, κι αυτό ακόμη της σωτηρίας μας, που είναι μέγα μυστήριο. Το θαύμα το κάνει ο Θεός εν σιωπή. Διότι, το θαύμα είναι υπέρλογο και προσεγγίζεται με σιγή, με κατάνυξη, δεν μπορεί να το εξηγήσει η λογική.

Με την σάρκωση του Θεού Λόγου καλύφθηκε η θεότητα, ώστε να μην τυφλώσει το φώς της και κατακάψει την ανθρωπότητα. Κρύβεται ο Θεός, γιατί οι άνθρωποι φοβούνται να τον κρατήσουν κοντά τους. Όπως π.χ. ένα παιδί φοβάται το ύψος, έτσι και ο άνθρωπος ιλιγγιά ο νούς του μπροστά στον Θεό, που τον διακατέχει ένα ιερό δέος. Ως *mysterium tremendum*, το περιγράφει ο Ρούντολφ Ότο. Ένα μυστήριο που προκαλεί ταυτόχρονα φόβο και αγάπη! Γι' αυτό και ο Χριστός δεν τύφλωσε τον άνθρωπο με το φώς της θεότητάς Του, αλλά γεννήθηκε ήσυχα, ταπεινά και ξεκούρασε τον άνθρωπο. Το κρύψιμο λοιπόν του Θεού, είναι η μεγαλύτερη έκφραση της ταπείνωσης και της αγάπης Του. Είναι μία κένωση (άδειασμα), η οποία πάντοτε συνέβαινε και συνεχίζει να συμβαίνει, ενώ με την μορφή της σάρκωσης παρουσιάσθηκε κατά την γέννηση τού Χριστού. Έτσι, ο Χριστός συνεχίζει τις καθόδους (κένωση) Του, με το να καθιστά μέτοχο τού εαυτού Του, την καρδιά, την σκέψη και την αμαρτία τού κάθε ανθρώπου. Σηκώνει (ανασταίνει) τα πάντα επάνω Του, για να μπορεί να διευκολύνει τον άνθρωπο να τον κρατά δέσμιο της αγάπης Του, χωρίς να αναιρεί την ελευθερία του[38]. Μάλιστα, στην κατάσταση της αρχέγονης δικαιοσύνης, στην προπρωτική εποχή, δεν υπάρχει ούτε φθορά

ούτε θάνατος, αλλά ζωή και περίσσευμα ζωής[39]. Προς αυτή την πραγματικότητα, λοιπόν, έρχεται ο Θεός με την ενανθρώπησή Του να θεραπεύσει και να οδηγήσει τον άνθρωπο «ένθα ουκ έστι πόνος, ού λύπη, ού στεναγμός, αλλά ζωή ατελεύτητος»[40]. Άρα, πορεία προς τα Χριστούγεννα, σημαίνει πρόσκληση προς την αγιότητα.

Παραπομπές:

[1] Πρβλ. Κατά τον W. Mark Richardson του Κέντρου Θεολογίας και Φυσικών Επιστημών Αμερικής: «Η επιστήμη δεν μπορεί να γίνει αυτόπτης μάρτυρας του Θεού, αλλά μπορεί κάλλιστα να γίνει μάρτυρας για τον χαρακτήρα Του», βλ. στο «Η επιστήμη συναντάει τον Θεό», <https://www.medium.gr/>.

[2] Αρχιμ. Α. Μυτιληναίου, Ιερά Αποκάλυψη, ομιλία 30.

[3] Ιωάν. 15, 5.

[4] Βλ. Εβρ. 13, 14.

[5] Πρβλ. Ιωάν. 15, 19.

[6] Μητρ. Χαλκίδος Χρυσοστόμου, «Δεν έχουμε καταλάβει πόσο πολύ μας αγαπάει ο Θεός, πόσο ταπεινώνεται για εμάς», <https://www.remprou-sia.gr/>, 26/11/2020.

[7] Βλ. Σοφ. Σειράχ 38, 1-8.

[8] Jean Claude Larchet, Συνέντευξη για την ραδιοφωνική εκπομπή της Αποστολικής Διακονίας «Ταξιδεύοντας στον κόσμο του βιβλίου», 3/4/2009.

[9] Ζάν Κλώντ Λαρσέ, Ο Θεός δεν θέλει τον πόνο των ανθρώπων, εκδ. Εν πλώ, Αθήνα 2016.

[10] Βασιλείου Καισαρείας, Ομιλία Δ', Ε.Π.Ε., τόμ. 7, σελ. 86 κ.εξ.

[11] Α' Τιμ. 2, 4.

[12] Βλ. Κολοσ. 3, 6.

[13] Ψαλμ. 13, 3.

[14] Ναούμ 1, 7. Πρβλ. Ψαλμ. 19. 141. 142.

[15] Βλ. Σοφονία 3, 16-18. Ωσηέ 11 κ.εξ.

[16] Βλ. Τραγούδι της Σ. Μπέλλου, Δε λές κουβέντα, 1981.

[17] Πρβλ. Λουκ. 8, 56.

[18] Ψαλμ. 50, 9.

[19] Λόγοι Γέροντος Παϊσίου Αγιορείτου, τόμ. Δ', «Οικογενειακή ζωή».

[20] Βλ. Ιωάν. 16, 33.

[21] Σοφ. Σειρ. 2, 1. «εί δουλεύειν Κυρίω Θεώ, ετοίμασον την ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν».

[22] Πρωτοπρ. Σ. Κ. Αναγνωστόπουλου, Πνευματικές Διαδρομές στους Μακαρισμούς, Πειραιάς 2009, σελ. 230-231.

[23] Βλ. Λουκ. 8, 5-15. Η παραβολή του Σπορέα.

[24] Βλ. Λουκ. 8, 46.

[25] Πρβλ. Εφεσ. 4, 13.

[26] Αρχιμ. Αιμιλιανού Σιμωνοπετρίτου, Λόγοι εόρτιοι Μυσταγωγικοί, Αθήναι 2014.

[27] Πρβλ. Α΄ Πέτρ. 2, 21.

[28] Ε. Προδρόμου, Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης 5 (Απρίλιος 1995), σελ. 122.

[29] Ο Γέρων Ιάκωβος, Α΄ Διηγήσεις, εκδ. «Ενωμένη Ρωμηοσύνη» 2016.

[30] Ψαλμ. 22, 4.

[31] Αρχιμ. Β. Μπακογιάννη, Αντιβίωση, εκδ. «Θαβώρ» 2008, σελ. 15.

[32] Λόγοι Γέροντος Παΐσιου Αγιορείτου, όπ. παρ.

[33] Ισαάκ του Σύρου, Λόγος 78, «Ασκητικά», σελ. 299. Και Λόγος 34, σελ. 147.

[34] Οι λογισμοί καθορίζουν την ζωή μας, εκδ. «Εν πλώ», Αθήνα 2012, σελ. 42.

[35] Βλ. Εβρ. 13, 5.

[36] Μ. Βασιλείου, Εἰς τον Α΄ Ψαλμόν, Ε.Π.Ε., 5, 20.

[37] Βλ. Ιάκ. 1, 17.

[38] Αρχιμ. Αιμιλιανού Σιμωνοπετρίτου, Λόγοι εόρτιοι Μυσταγωγικοί, Αθήναι 2014, σ. 289.

[39] Πρβλ. Ιωάν. 10, 10.

[40] Ζάν Κλώντ Λαρσέ, Ο Θεός δεν θέλει τον πόνο των ανθρώπων, εκδ. Εν πλώ, Αθήνα 2016.